

NVAF

'liever de teugel van de voorman dan de zweep van de concurrent'

"Het kwantitatief resultaat van de draagvlakonderzoeken"

Commentaar om te komen tot beëindiging van verspilling van Collectief Geld.

©Publicatie 7 maart 2006 – Auteur Pieter Hoff

De Nieuwe Vrije Agrarische Federatie (NVAF) neemt in de komende maanden de zogenaamde Toekomstverkenningen en de draagvlakonderzoeken onder de loep. Deze publicatie is deel 1 van de serie.

Inleiding

Bij een onderzoek kennen we o.a. twee begrippen. Het begrip 'kwalitatief resultaat' en het begrip 'kwantitatief resultaat'. In deze eerste publicatie van de NVAF over de zogenaamde draagvlakonderzoeken nemen wij het kwantitatieve gedeelte onder de loep. Kwantitatief resultaat is een resultaat dat aantoonst hoe een groep of een populatie over een onderwerp denkt. Alvorens van een kwantitatief resultaat gesproken mag worden, dient daarvoor de gehele populatie, of een representatief percentage van de populatie gehoord te worden.

Omdat het voor de NVAF ondoenlijk is om in de schaarse vrije tijd die het vak van agrariër nu eenmaal overlaat alle draagvlakonderzoeken bij alle Schappen aan een nadere analyse te onderwerpen, hebben wij ons beperkt tot een analyse van de draagvlakonderzoeken die Berenschot heeft uitgevoerd in de tuinbouw. Berenschot heeft dezelfde methode van onderzoek gebruikt bij de andere Schappen.

De kwantiteit van het panelonderzoek door Berenschot

We hebben als uitgangspunt voor ons onderzoek het Berenschot rapport 'Uitkomsten raadpleging van ondernemers in de tuinbouw over de toekomstverkenning van het Productschap Tuinbouw' genomen.

De kwantiteit van het aantal geënquêteerden per sector in de panelonderzoeken is laag en daardoor niet representatief. Geen enkel zichzelf respecterend onderzoeksinstituut zou een conclusie durven baseren op representativiteitsonderzoeken die zijn gebaseerd op zo'n laag aantal geïnterviewden als dat er in de panelonderzoeken over de Toekomstverkenningen van Berenschot is gedaan. Berenschot zegt ook dit niet te doen, maar doet het vervolgens wel. Zij plaatst, op niet al te duidelijke wijze enige kanttekeningen, maar deze zijn handig verpakt zodat zij nauwelijks opvallen. Lezen wij even met Berenschot mee op pagina 7 van haar rapport: 'de panelsessies leveren naast kwalitatieve uitkomsten ook kwantitatieve uitkomsten op. Gezien de omvang van de bijeenkomsten kan geen statistische zekerheid aan deze uitkomsten worden ontleend (!), wel geeft het een illustratief beeld van wat leeft in de sector'. Met andere woorden: door de sessies weten we wat er leeft bij de 11 geïnterviewde hoveniers, maar statistisch gezien kan je er niets mee. Laten we nu eens kijken of Berenschot deze raad ook opvolgt. We worden dan verrast door de door haar gevolgde methode, want:

HOE de sectoren denken over allerlei zaken wordt berekend in -enerzijds een mening die wordt onderverdeeld in een statistische schaalverdeling tussen < 1,5 (zeer mee oneens) tot > 4,5 (zeer mee eens)

-anderzijds wordt deze mening gemiddeld door op te tellen hoeveel personen (!) deze mening hebben, zodat uiteindelijk een gemiddelde mening over een onderwerp wordt gepubliceerd.

Kortom, terwijl dus Berenschot stelt dat het rapport GEEN STATISTISCHE ZEKERHEID geeft, worden de uitslagen van de panelonderzoeken UITSLUITEND STATISTISCH GEPUBLICEERD en vervolgens door de Productschappen als uitgangspunt genomen.

Berenschot heeft geen kwantitatief onderzoek uitgevoerd

Hoewel Berenschot geen kwantitatief onderzoek heeft uitgevoerd en dat als zodanig ook aangeeft, worden de resultaten zoals wij hierboven laten zien, wel kwantitatief weergegeven. In het onderzoek van Berenschot is in het kwalitatieve onderzoek bij een kleine groep respondenten (bij voorbeeld in de groep Hoveniers 11 respondenten) op een kwantitatieve manier een aantal vragen voorgelegd welke men op een kwantitatieve antwoordschaal (vijfpunt schaal) kon beantwoorden. Vervolgens zijn de resultaten op een kwantitatieve manier gepresenteerd door middel van gemiddelden. Op basis van een zeer kleine celgrootte van $n=11$ is het niet correct een gemiddelde weer te geven. ('n' staat voor de grootte van de geïnterviewde groep) Op deze manier wordt de indruk gewekt dat men een representatief kwantitatief onderzoek onder de populatie heeft uitgevoerd. Om in de tuinbouw een uitslag redelijk kwantitatief neer te kunnen zetten zal 'n' om enige representatieve waarde te hebben minimaal 100 moeten zijn. Maar ook dan nog spreken we over een kleine geïnterviewde groep, namelijk 1 op 380 ondernemers! In paragraaf 2.1 van de onderzoeksuitslag wordt aangegeven dat er *“gezien de omvang van de bijeenkomsten geen statistische zekerheid aan de uitkomsten ontleend kan worden en de resultaten slechts een illustratief beeld geven”*. Toch geeft Berenschot door de kwantitatieve manier van rapporteren, bij een grote groep lezers van de rapportage wél de indruk dat de gepresenteerde resultaten representatief zijn voor de gehele doelgroep. Dit leidt tot verkeerde interpretaties. In de media alsmede in de publicaties van de Productschappen worden deze verkeerde interpretaties breed uitgemeten en wordt de lezer van onjuiste informatie voorzien.

De methodiek van kwantitatieve presentatie wordt niet alleen bij de onderzoeken onder de tuinbouw ondernemers gebruikt. In paragraaf 2.5 in de raadpleging van het Productschap voor Granen, Zaden en Peulvruchten wekt Berenschot ook de indruk dat het hier om een representatief onderzoek gaat (hoewel ook in deze rapportage de eerder genoemde kanttekening door Berenschot in paragraaf 2.1 is gemaakt). In deze paragraaf wordt de term *“kwalitatieve betrouwbaarheid”* toegelicht. Vervolgens wordt aangegeven dat *“bij kwalitatieve betrouwbaarheid kan worden gesteld dat alles bij elkaar de resultaten van het draagvlakonderzoek een goed inzicht geven over hoe bedrijven uit de volle breedte van het schap over de toekomstverkenning oordelen”*.

Deze conclusie is gezien de steekproefomvang onjuist.

Draagvlaktoetsing

In de inleiding van de rapportage wordt de doelstelling als volgt geformuleerd: draagvlaktoetsing bij de ondernemers in de sector die de heffingen betalen. Om een goed antwoord op de onderzoeksdoelstelling te kunnen verwachten is naast kwalitatief onderzoek zeker ook kwantitatief onderzoek vereist. Alleen dan kan worden bepaald in hoeverre de uitkomsten van het kwalitatieve onderzoek representatief zijn voor de gehele populatie.

De cijfers ter motivatie van het gestelde

De KWANTITATIEVE cijfers die gepresenteerd worden zijn gebaseerd op het oordeel van een kleine groep geselecteerde groep geënquêteerden. In de vergadering van de Sector Commissie

Groenten en Fruit op 17 november 2005, waarbij aanwezig waren de heer J. Van der Veen als voorzitter, en de heren C. Kuijvenhoven en J.M. Gerritsen als secretarissen (!), verklaart de heer Berndsen van Berenschot dat 'er goed nagedacht is over de samenstelling van de groepen'. Dit antwoord is voor meerdere uitleg vatbaar, reden waarom wij de getoonde cijfers in het Berenschot rapport op basis van samenstelling hebben geanalyseerd. Op pagina 8 vinden wij de aantallen geënqueteerden.

Er blijkt inderdaad 'goed te zijn nagedacht over de samenstelling'.

- slechts 16 fruit ondernemers zijn gehoord, waarvan 3 ongeorganiseerden, dus minder dan 20%
- slechts 16 vollegrondse groente ondernemers zijn gehoord, waarvan 6 ongeorganiseerden, dus minder dan 40%
- slechts 17 champignon ondernemers zijn gehoord, waarvan 4 ongeorganiseerden, dus minder dan 25%
- slechts 25 glasgroente ondernemers zijn gehoord, waarvan 7 ongeorganiseerden, dus minder dan 35%
- slechts 33 boom ondernemers zijn gehoord, waarvan 9 ongeorganiseerden, dus minder dan 35%
- slechts 31 bollen ondernemers zijn gehoord, waarvan 3 ongeorganiseerden, dus minder dan 10%
- slechts 31 bloemen ondernemers zijn gehoord, waarvan 9 ongeorganiseerden, dus minder dan 30%
- slechts 11 hoveniers zijn gehoord, waarvan 3 ongeorganiseerden, dus minder dan 30%

In totaal zijn 180 ondernemers gehoord, waarvan 44 ongeorganiseerden.. Dat is 24,5% van de 180 en daarmee niet representatief voor de sector. De totale populatie van ondernemers uit de tuinbouw bestaat uit ongeveer 38.400 (*) bedrijven. Dit betekent dat ongeveer 0,0046% van de bedrijven is gehoord....

Het Berenschot rapport is het enige document waarin de NVAF de samenstelling van de geënqueteerde populatie kan controleren en het resultaat van ons onderzoek zegt maar weinig over de wijze van samenstelling van de geënqueteerden, behalve dat het aantal ongeorganiseerden niet representatief is.

Niet controleerbaar zijn de volgende zaken:

- het aantal geënqueteerden dat bestuurslid is bij een dragende organisatie
- het aantal geënqueteerden dat lid is van het PT bestuur
- het aantal geënqueteerden dat lid is van een sector commissie
- het aantal geënqueteerden dat inkomsten geniet uit de tientallen miljoenen GMO subsidies die verdeeld worden door PT

Normaal gesproken wordt in een rapport achtergrondinformatie verstrekt over de geënqueteerde groep, omdat deze achtergronden invloed hebben op de onderzoeksresultaten. Berenschot laat dit om onduidelijke redenen na.

De conclusie van ons eerste deel van het onderzoek luidt:

- Het aantal van de geënqueteerden is klein, nl. ongeveer 0,0046%
- De kwalitatieve samenstelling van de groep is niet representatief voor de sectoren

- De achtergrond en het belang dat de geënqueteerden hebben bij de uitslag wordt niet inzichtelijk gemaakt

Verdere beïnvloeding van de opinie door het Produktschap Tuinbouw (PT)

Bij het eerste interne onderzoek van PT door KPMG bleken uitsluitend PT bestuurders te zijn gehoord. Hierdoor werd het rapport door het Parlement naar de prullenbak verwezen. Bij het onderzoek door Prof. Dr. Jouke de Vries maakte PT opnieuw gebruik van deze methode, maar op kleinere schaal. De NVAF toonde aan dat meer dan de helft van de geënqueteerden van De Vries ofwel bestuurlijke ofwel financiële belangen had bij PT.

Opnieuw blijkt PT zich te hebben bezondigd aan deze strategie van beïnvloeding door de te enqueteren personen zorgvuldig te selecteren. **In de notulen opgemaakt door de heer C. Kuijvenhoven, secretaris van PT, van de vergadering van de Sector Commissie Hoveniers van 23 november 2005 vinden wij een opmerking waarbij de invloed van de PT op de representativiteit van de draagvlak toetsingen duidelijk wordt gemaakt.**

Uit de notulen van de hiervoor genoemde Sector Commissie Hoveniers op pagina 7 blijkt dat PT draagvlakonderzoek heeft uitgevoerd bij 2 categoriën:

- 1. bij bestuurders van de dragende organisaties**
- 2. de heffingbetalers zelf**

Wij citeren: ‘dat betekent een mix van gekozen representatieve democratie en de directe democratie. Bij de interpretatie van de uitkomsten van de toetsingen en het trekken van de conclusies daaruit zal daarmee rekening moeten worden gehouden....’

De lezer mag zelf concluderen wat het betekent dat Berenschot de personen die de Toekomstverkenningen hebben geschreven, vervolgens hoort via een draagvlaktoetsing of zij het met de inhoud van deze door hen zelf geschreven Toekomstverkenningen eens zijn.

Berenschot en de Productschappen bedekken deze informatie zorgvuldig. In de presentatie van de conclusies wordt althans voor ons niet vindbaar gerefereerd aan deze onbalans in de kwantitatieve en kwalitatieve toetsing. Op deze wijze, enerzijds door een niet representatief percentage geënqueteerden per sector uit te nodigen, en anderzijds door hun mening te verwateren heeft Berenschot de mening van de aangesloten heffingbetalers en die van de ongeorganiseerden geneutraliseerd.

De conclusie van ons tweede deel van het onderzoek luidt:

- PT, via Berenschot, heeft door zorgvuldig de te enqueteren personen te kiezen wezenlijke invloed uitgeoefend op de uitslag van het onderzoek
- PT heeft personen gehoord die de Toekomstverkenningen zelf hebben geschreven en de resultaten daarvan meegenomen

Eindconclusie

- De toetsingen schieten kwantitatief tekort en de getoonde kwantiteit bestaat uit een zorgvuldig geselecteerde groep ondernemers die niet representatief is voor de populatie
- Bij de toetsing zijn de meningen gehoord van personen die de Toekomstverkenningen zelf hebben geschreven
- Het percentage bestuurlijk en financieel belanghebbenden dat betrokken is geweest bij de toetsing is niet gepubliceerd
- Ondanks het feit dat de populatie van de geënquêteerden tegenover het aantal praktiserende ondernemers uitzonderlijk klein is, worden de resultaten op kwantitatieve wijze gerapporteerd

- Berenschot motiveert niet waarom zij, terwijl zij niet kwantitatief heeft getoetst, wel voor een kwantitatieve publicatie heeft gekozen
- Hoewel kwantitatieve toetsing zowel financieel als organisatorisch heel gemakkelijk is op te lossen, hebben de Productschappen deze opdracht niet aan Berenschot gegeven. PT geeft hiervoor geen motivatie.

Slot

De keuze om geen kwantitatief onderzoek te doen, wordt door de Productschappen niet gemotiveerd. Een onderzoek onder ALLE heffingsplichtigen zou een juiste uitslag geven. Door 'goed na te denken over de samenstelling van de groepen', zoals Bernds en Berenschot dat zo treffend zegt, zijn de uitslagen beïnvloed en daardoor misleidend voor heffingsdragers, pers, Kabinet en Parlement.

Stichting NVAF
Westwoud

WWW.AGRARISCHMANIFEST.NL

(*) dit is een schatting. PT heeft geen aantal bekend gemaakt.